No. 1658 Zaterdag 9 October 1915. 32ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

DE OORLOG.

In het algemeen kan men nog zeggen, dat ook deze week de beweging aan het Westerfront Oostwaarts ging. Het voordeel bleef aan den kant der Verbondenen. Maar de beweging ging niet zoo snel als de vorige week en was ook niet zoo beteekenend. Daarbij, de Duitschers hebben weer een paar voorname punten van hun sterkste verdedigingswerken teruggewonnen. Deze plaatselijke voordeelen beletten echter niet, dat de algemeene beweging aan het Westerfront ten nadeele van de Duitschers blijft. De orkaan van lood en vuur, welke in het Westen woedt, gaat een nieuwe actie voorbereiden. De Verbondenen schieten onophoudelijk met zwaar geschut; eerst als de verdedigingswerken der Duitschers zijn stuk geschoten, kunnen de legers weer voorwaarts dringen. Het artillerieduel is algemeen en zeer hevig in Champagne, Argonne, Woeuvrevlakte, Priesterbosch, en zoo naar den Elzas en de Vogezen. Ook langs den Noordelijken rand van het Argonnerwoud wordt een opmarsch in de richting van Verdun en Luxemburg voorbereid.

In België wordt ook zeer druk geschoten, maar daar ziet men nog weinig verandering, wel tusschen Souches en Arras en Lille.

Rusland blijft de helft der Duitsche strijdmacht en driekwart van de Oostenrijksche tot zich trekken. De hoofdactie richt zich tot de streken van Riga en Dunaburg. De strijd is daar zeer hevig, er worden aan weerszijden veel gevangenen gemaakt en er vallen massa's dooden. Ook in Gallicië woedt de krijg.

De Grootvorst Nicolas treedt in den Caucasus sterk op tegen de Turken en laat hun ter dege voelen, dat hij er is.

Rondom Turkije gaat nu de groote strijd beginnen, in de Dardanellen, zoowel als langs de landgrenzen. Fransche en Engelsche troepen ontschepen reeds in Salonika om Griekenland en Servië een handje te helpen. Bulgarije daarentegen ontvangt steun van Oostenrijk en Duitschland

Rusland heeft een ultimatum gezonden aan Koning Ferdinand. De aanwezigheid van Duitsche officieren bij den Generalen Staf van Bulgarije, het samentrekken van troepen langs de Servische grenzen, het aannemen van financiëelen steun van de Teutonen, dat alles wijst duidelijk op een aansluiting bij Duitschland. Maar Koning Ferdinand wete, dat een aanval op Servië beschouwd zal worden als een inval in Rusland. De vier verbonden Mogendheden zullen elke vijandige daad tegen Servië beschouwen als een vijandige daad tegen hen zelven. Sterk wordt aangedrongen op aansluiting bij den Slavischen Bond tegen het Germaansche Ras. Wat Koning Ferdinand voorbereidt is een verraad tegen zijn eigen broeders. Binnen vier en twintig uur moet alle verband met Duitschland verbroken worden en de Duitsche Generaals teruggezonden zijn.

Dit krachtig Ultimatum werd te Sofia met vertraging ontvangen, zoodat de 24 uren verlengd werden tot Dinsdagmiddag 5 October 6 uur. Maar het antwoord bleef uit. Druk werd er getelegrafeerd tusschen de Ministers van Buitenlandsche Zaken in Griekenland en in Bulgarije.

Den inhoud dezer gedachtenwisseling kan men raden, als men weet dat te midden dezer onderhandelingen Koning Constantijn van Griekenland zijn eersten Minister VENEZELOS ontsloeg, daar de Koning niet wenschte mee te gaan met diens oorlogspolitiek, maar de neutraliteit wilde handhaven. Bulgarije had laten weten, dat het Servië niet zou aanvallen, dan alleen ingeval Oostenrijksche troepen over de grenzen zouden komen. De belangen van Griekenland zouden derhalve door Bulgarije niet worden geschaad.

Tegelijkertijd echter zond Bulgarije een ultimatum aan Servië om oogenblikkelijke teruggave van dat gedeelte van Macedonië, dat Bulgarije na den Balkanoorlog aan Servië had moeten afstaan.

Roemenië begint nu ook te mobiliseeren en zond troepen langs de Bulgaarsche grens.

Daar is iets gewichtigs op til

Het antwoord, dat Bulgarije ten slotte aan Rusland gaf werd onvoldoende geacht en de gezanten van Frankrijk, Engeland, Italië en Servië hebben hun paspoort aangevraagd en zullen vertrekken op last van hunne respectieve regeeringen.

De strijd om den gouden hoorn begint.

DE PAARDENBAAI VAN ARUBA.

I.

In de laatste jaren zijn er tal van klachten vernomen over de steeds toenemende verzanding van de Paardenbaai van Aruba, die tot groot ongerief en belemmering leidt der scheepvaart. Daar zijn eveneens plannen besproken ter verbetering. De makkelijkste oplossing is zeker wel, dat onze zandzuiger er heen gaat, om die baai uit te baggeren.

Al is wegens de abnormale tijdsomstandigheden dat plan *voorloopig* opgegeven, toch mogen we vertrouwen, dat hier slechts van een klein uitstel sprake is. Intusschen is het Bestuur niet werkeloos gebleven. Het beste bewijs, dat ook het Gouvernement deze zaak voor Aruba van dringend belang beschouwt, is wel dat juist dezer dagen de Directeur en de Opzichter van Openbare Werken de voorbereidende maatregelen voor die uitbaggering, bestaande in opmetingen van de Paardenbaai en de peiling van de zandlagen voltooid hebben. Het Bestuur kan zich nu ook een beter denkbeeld vormen van den omvang van die verzanding en een berekening van de kosten opmaken. Dit staat vast, dat de uitdieping van de Paardenbaai voor den bloei van Oranjestad en van geheel Aruba en voor de verdere ontwikkeling van de scheepvaart en handel van dit eiland een onafwijsbare eisch is.

Het heeft me bevreemd, dat men bij de bespreking dezer kwestie niet dieper op een belangrijk punt is ingegaan, namelijk wat de reden is waarom *juist in de laatste jaren die verzanding zoo buitengewoon is toegenomen*, en of er geen middel bestaat die verzanding geheel of gedeeltelijk tegen te gaan.

Dit is natuurlijk geen vraag van louter speculatieven aard, maar wel degelijk van groot practisch belang voor de toekomst. Want zoolang de tegenwoordige oorzaken, die tot verzanding leiden en die op den langen duur een volledige demping van de Paardenbaai zouden ten gevolge hebben, blijven voortwerken, zal men na verloop van tijd telkens opnieuw weer voor dezelfde onkosten geplaatst worden. En het is altijd beter een kwaal te voorkomen dan te genezen

De voornaamste oorzaak van die verzanding en ophooging van den bodem van de Paardenbaai is de ontzaggelijke hoeveelheid slik en modder, zand en steenen, die telken jare in den regentijd door de rooien, naar de Paardenbaai worden afgevoerd.

Met de nieuwe topographische kaart van het eiland Aruba vóór zich, kan men zich eenigermate een denkbeeld vormen, van welke uitgestrekte terrein-oppervlakte het water is en het daarmee gevoerde slib enz. wat naar die baai afvloeit.

De groote rooi die Oostelijk van Oranjestad langs *Mont Plaisir* en *Heintje Groes* in het *Lagoen* uitmondt, is de voornaamste schuldige.

Juist waar dat *Lagoen* in de baai uitloopt, treft men de grootste zandbanken aan. Langs die zandbank moeten de schepen bij het invaren van de havenmond *Boekoetie* passeeren, om voor de Oranjestad te kunnen ankeren.

Toch blijft het antwoord, aldus gegeven, nog onvolledig en weinig bevredigend. Immers, iedereen is het er over eens, dat eerst *in de latere jaren* de verzanding op zulke bedenkelijke wijze is toegenomen. Ook daarvoor moet dus een speciale reden kunnen worden opgegeven. Zelfs *a priori* beschouwd, moet er zulk een oorzaak bestaan. Want wanneer werkelijk ook in vroegere eeuwen dezelfde oorzaak *in diezelfde mate* tot die verzanding had meegewerkt, dan zou nooit of nimmer Oranjestad aan de Paardenbaai ontstaan zijn, omdat reeds lang te voren de geheele Paardenbaai op die plaats gedempt en met het Rif, dat de afscheiding vormt tusschen de zee, zou zijn gelijk gemaakt. Want men moet redelijkerwijze toch aannemen, dat ook in vroegere eeuwen het op Aruba minstens even zwaar geregend heeft, en er evenveel zand en steenen door de rooien is afgevoerd, als in de laatste 20 jaren. En toch is de Paardenbaai als ankerplaats voor de schepen hoogstens eerst sedert 125 jaren in gebruik genomen. Maar terwijl de baai altijd uitstekend aan de eischen van de scheepvaart beantwoordde, is eerst in de laatste 10 of 20 jaren de toestand in die mate verergerd, dat verbetering dringend noodzakelijk is geworden.

Welke oorzaak heeft dus speciaal in de latere jaren tot die spoedige verzanding van de Paardenbaai meegewerkt?

Wij vertrouwen in het volgend nummer tegelijk met het antwoord op deze vraag ook het middel ter verbetering te kunnen aangeven.

P. A. EUWENS.

Nederland en de Scheldemond.

Steeds meer en meer treedt in den laatsten tijd een vraagstuk op den voorgrond, hetwelk voor Nederland van het grootste gewicht is. Het betreft de vrije vaart van den Scheldemond met bezit van deszelfs stroomgebied, als garantie voor die vrije doorvaart.

Wint Duitschland, zoo zegt men, — dan houdt het Antwerpen en eischt van ons de vrije Schelde Winnen de verbondenen, zoo luidt het — dan zullen zij eischen: uitbreiding van België's grondgebied met het geheele stroomgebied der Schelde.

Hierbij kan nog worden gevoegd een derde hypothese: wanneer ten lange laatste geen enkele der oorlogvoerende partijen zegeviert: dat België door de mogendheden wordt schadeloos gesteld, ten koste van Nederland. door het stroomgebied der Schelde.

Fruytier meent in de „Maasbode" dat er ten sterkste tegen moet geprotesteerd, dat Nederland ooit in den afstand van dat rijke. vruchtbare en welvarende gedeelte zijns grondgebied zal toestemmen of berusten. De meening. dat dit door Nederland zoo erg niet gevoeld zou worden, mag in het buitenland niet ingroeien. De mogelijkheid van dien afstand mag in het binnenland niet worden toegegeven of verondersteld.

„Het wordt," zegt de schrijver, „hoog tijd, dat èn aan de publieke opinie in het buitenland — vooral België — èn ook aan de volksmeening in Nederland eens duidelijk gemaakt worde, dat dit niet kan, niet mag, en ten slotte ook niet noodig is.

„Nederland kan de Scheldeoevers niet afstaan. Ik spreek hier met opzet over de beide Scheldeoevers. Immers de redenen, die voor den afstand van grondgebied worden aangebracht zijn deze: België moet geheel en al over de vrije Schelde beschikken èn voor zijn handel èn voor zijne verdediging. Maar is er voor de handelsvloot de Schelde dan niet vrij? Vroeger in 1648 tot 1792 bezat ons land het recht om de Schelde te sluiten. Toen België bij Nederland gevoegd werd, hield de uitoefening van dit recht van zelf op. Maar na 1830 trachtte Nederland wederom, hoewel te vergeefs, dat recht te handhaven. Ten slotte werd de doorvaart aan België toegestaan en ook zelfs de Scheldetol door de Conventie van Brugge (16 Juli 1863) afgeschaft. Dus: waarom heeft België de Schelde noodig? Voor zijn verdediging. Goed, maar dan heeft het de o n b e l e m m e r d e doorvaart en toegang van noode, beschermd van b e i d e zijden der rivier. Dus: Zeeuwsch-Vlaanderen aan de eene zijde, Walcheren, Beveland en het zoogenaamde Markizaat van Bergen-op-Zoom ter andere zijde. Want blijft een gedeelte van den Scheldeoever in ons bezit, dan kunnen wij met onze kanonnen altijd de vrije doorvaart beletten.

„Maar zulk een aanzienlijk grondgebied kan Nederland niet missen, of het pleegt zelfmoord. En als Nederland dit beginsel aanvaardt, teekent het zijn eigen doodvonnis.

„Gewesten en bevolking verkoopen of versjacheren — want dat zou het dan zijn, — die door den band van eeuwen met ons vereenigd zijn, zou strijdig zijn met onze nationale eer. Van af de 11e eeuw is tusschen de graven van Holland en Vlaanderen een eeuwenlange strijd gevoerd om dit gebied. Maar sinds de 14e eeuw — dus sinds 600 jaar — is het onafscheidelijk met Holland vereenigd, nadat in 1323 Lodewijk II van Vlaanderen ten behoeve van Willem III van Holland van zijn rechten op „Zeeland bewester Schelde" afstand deed. Terwijl Brabant, Gelre, Utrecht, Friesland nog op zich zelf stonden, was Zeeuwsch-Vlaanderen reeds met Holland vereend, zoodat het eigenlijk Vlaamsch-Holland zou kunnen heeten.

„Bovendien, welk een gevaarlijke concurrentie zou er voor Nederland kunnen ontstaan! Hoeveel geld zou het ondernemende België noodig hebben om van Terneuzen en Breskens havens te maken die met Rotterdam en Vlissingen kunnen concurreeren? Denk u deze havens met Gent en Brugge, met het industriëele Brabant en de vruchtbare Vlaanderen achter zich!

„Wat een eindelooze wrijving en vijandschap zou dat geven met de Hollanders, aan den overkant! De Belgen, die zich in hooggestemde vaderlandsliefde aan zulke expansiedroomen ten koste van Nederland overgeven, mogen wel eens denken aan de diepgevoelde woorden van dank tijdens dezen oorlog door hen gesproken. Willen zij deze uitbreiding van grondgebied, ten koste van Nederland, dan zal dit gebeuren in dwang en haat. Nederland kan zich niet gedwee de voeten laten amputeeren."

Tot zoover het artikel van Fruytier, die een beroep doet op de pers en op onze vertegenwoordigers in het buitenland, om zijn zienswijze zoo veel mogelijk te verbreiden.

Wij helpen daaraan met genoegen mede, maar moeten toch opmerken, dat hetgeen hij aan het slot schrijft, geen grond heeft. Voor zoover ons bekend is, en wij lezen vrij nauwkeurig alles door wat er op dit gebied wordt geschreven, zijn er geen Belgen, die zich in hooggestemde vaderlandsliefde aan expansiedroomen overgeven; zij hebben op dit oogenblik ook wel wat anders te doen dan Nederland de voeten te amputeeren Het denkbeeld van een afstand van Zeeuwsch-Vlaanderen is niet van Belgen, maar van politiseerende publicisten in ons eigen land afkomstig en geen gewaagt ervan dan als onderstelling of anders dan als proeve van zijn redeneerkunst. Ook dat zal men in het buitenland moeten bekend maken. Anders is het betoog van Fruytier onvolledig en zou misschien schadelijk kunnen werken.

De Silesische landweer in het Oosten.

Uit een soldatenbrief, in de „Norddeutsche Allgemeine Zeitung":

„Het was een aangename afwisseling na wekenlange positie oorlog met zijn dagelijksche verliezen door artilleriestrijd, geschermutsel van patrouilles, nachtelijke uitvallen, enz. eindelijk in de tweede helft van Juli weer in beweging te komen Zooals aan den Katzbach begon het in stroomenden regen. Een stormwig van eenige bataljons moest door den vijand heenbreken en de achteropdringende troepen deze dan naar rechts en links oprollen. Hevig vuur van zware artillerie bewerkte de stellingen van de Russen waaraan sedert maanden burgerlijke arbeiders hadden meegewerkt. Zij waren met dubbele vijf- tot zes meter breede versperringen voorzien. Het was een voortdurend ratelen van batterijen van het meest verschillende kaliber, gewervel en lange slagen aanzwellend en verflauwend, als een trommelrythme. Daar aan de overzijde echter zitten de Russen in twee meter hoog met zandzakken en aarde over dikke stammen bedekte ruime, onderaardsche vertrekken, waarvan de vloeren en zelfs de wanden met planken beslagen zijn. Drie zulke verdedigingslinies hebben zij voor hun Weichselvestingen gelegd, vast overtuigd, dat de Duitschers daartegenover alle lust tot aanvallen vergaan moest.

Den 17en Juli 's morgens is een divisie door de vijandelijke linie heengebroken, maar rechts en links van deze twee kilometer-bres houdt de vijand nog stand. Dag en nacht valt de Silesche landweer hen aan. De nacht is daghelder verlicht door de vele branden. Onze verliezen zijn niet licht, maar wij moeten er door heen, en den 18en Juli trekken wij het brandende R. binnen. Niet overal gelukt het den Russen op hun terugtocht het land te verwoesten. Nog staan vele velden onder zwaar koren. Vele branden kunnen wij blusschen en zelfs met petroleum besproeide groote boerenwoningen heeft de vijand niet meer kunnen aansteken.

De Rus vlucht buitengemeen handig, in trappen van het eene stuk naar het andere. Zijn taktiek van den terugtocht is volmaakt. Hij is een kunstenaar in het verdwijnen. Dezen keer had hij zich achter de wateren van de K. teruggetrokken waar hem een tweede voorbeeldig aangelegde stelling wachtte. Nog den middag van den 18den Juli gingen wij ondanks de gloeiende hitte tot den aanval over. Weer trommelvuur tot in den nacht. Bij het schijnsel van een door onze granaten in brand geschoten stadje, gaat de landweer tot den storm over. Voorop de groepen met draadscharen, bijlen en handgranaten. Van over het water knettert het Russische machinegeweervuur uit de gevels der huizen. Tot aan de heupen gaan wij in het door dit vuur bestreken water van de rivier, en aan de overzijde wacht ons hard werk. Menig dappere officier en soldaat blijft daar doodelijk gewond hangen in de reusachtige hindernissen van prikkeldraad, maar voorwaarts gaat het door de daarin gesneden en gehakte bressen.

Wij drijven de Russen zoo onstuimig op de vlucht, dat gevangenen ons later vertelden, dat wij allen wel dronken geweest moesten zijn, wat toch waarlijk niet het geval was.

Nu moeten wij nog de kerkhofschans van X met het daarachter liggende golvend terrein nemen, waar een nieuwe stelling voor de Russen gereed lag. Weer donders de heele artillerie met zooveel ijver, dat een onzer zware kanonnen ervan barst. Den 19en Juli, 's morgens om 11 uur gaat de Breslausche landweer voorwaarts als in de manoeuvres. Een